

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

PROTOKOL O HODNOCENÍ RIGORÓZNÍ PRÁCE (posudek oponenta práce)

Práci předložil: Mgr. Miroslav Chupáč
Název práce: Zánik pohledávek započtením
Oponoval: JUDr. Miroslav Kalný, Ph.D.

1. STRUKTURA PRÁCE

Předložený autorský text má bez úvodních stran (titulu, patitulu, prohlášení), obsahu, seznamu literatury, seznamu zkratk, příloh a cizojazyčného resumé rozsah 106 normostran odborného textu. Autor tedy splnil jednu ze základních podmínek stanovenou Vyhláškou děkana FPR č. 8D/2019 (dále též jen „Vyhláška“), když minimální rozsah práce je stanoven na 100 normostran (1 strana má minimálně 1 800 znaků). Originalita práce byla v souladu s Pokynem děkana FPR č. 23 D/2011, kterým se stanoví postup při ověřování originalnosti vysokoškolské kvalifikační práce, ověřena antiplagiátorským programem THESES, přičemž shoda s jinými pracemi byla zjištěna v rozsahu 0 %. Tím byla splněna i podmínka ve smyslu Čl. V. odst. 5 Vyhlášky, že práce nevykazuje obsahovou shodu s prací jiného autora v rozsahu vyšším, než 30 %.

Rigorózní práce nese název „Zánik pohledávek započtením“ a fakticky je strukturována do sedmi kapitol včetně úvodu a závěru. Kapitola 2 se zabývá komparací nynější právní úpravy započtení s předchozí. V této části si dovoluji uvést, že již na první pohled se jeví tato kapitola jako nadbytečná. Autor polemizuje, zda judikatura zohledňující právní úpravu účinnou do 31. 12. 2013 je aplikovatelná na nynější právní řád. Vzhledem k tomu, že na rigorózní práci jsou kladeny vyšší odborné požadavky, není nutné tuto otázku zařazovat do samotné kapitoly, když se navíc odborná veřejnost na tomto shoduje, a tedy ani řešení této otázky na dvě a půl strany nepřináší nový náhled na věc. Kapitola 3 představuje „tělo“ práce, kdy autor vymezuje základní předpoklady započtení, tj. předpoklady kompenzability pohledávky k započtení a kompenzační projev. Na základě tohoto vymezení nadále zkoumá související otázky následků nedodržení předpokladů započtení, zákazů započtení, problematiky splatnosti a splnitelnosti jakožto nutné podmínky pro aktivně a pasivně započítávanou pohledávku, odlišnosti započtení v závislosti na zvláštní právní úpravě. V rámci kapitoly 4 se autor zabývá námitkou započtení, jež byla vznesena v řízení před soudem. Kapitoly s názvem „Komparace se zahraniční úpravou“ věnují se právní úpravě Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku a „Úvahy *de lege ferenda*“ poté v podstatě ukončují práci, když v Závěru jsou poznatky autora shrnuty. V návaznosti na uvedených sedm kapitol práce dále obsahuje kapitoly Resumé a Zdroje.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Obsah předložené práce zcela spadá do oblasti soukromého práva. Práce je převážně zaměřena na odvětví závazkového práva, kdy autor institut započtení vymezuje rovněž

v souvislosti s jinými oblastmi práva, a to pracovního, insolvenčního, obchodního a mezinárodního. Současně se autor věnuje komparaci a analýze institutu započtení nejen v rámci hmotněprávní úpravy, nýbrž i v rozsahu procesněprávní úpravy, kdy upozorňuje na související vyvstanuvší nedostatky účinné právní úpravy a nynější judikatury.

Vrátím-li se částečně ke zhodnocení rozvržení práce, na pohled druhý je nutno uvést, že nadbytečnou se rovněž jeví kapitola 6 s názvem „Úvahy *de lege ferenda*“.

Druhá úvaha mohla být beze zbytku zařazena do podkapitoly 3.2 Následky nedovoleného započtení, které se týká, když za současného stavu dochází pouze ke zopakování již uvedeného. Obdobné pak platí i co se týče v pořadí první úvahy, ohledně které mám vícero výhrad.

V rámci první úvahy se autor zabývá předpokladem započitatelné pohledávky, která nesmí být nejistá a neurčitá, v kontextu rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5711/2017 (dále jen „judikát NS“), když dle mínění autora Nejvyšší soud vymezil nejistou a neurčitou pohledávku nevhodným, nedostatečným způsobem. Nejvyšší soud stanovil, že je zde možnost odmítnout námitku započtení jakožto procesní obranu žalovaného s odkazem na nekomenzabilitu započítávané pohledávky z důvodu její nejistoty a neurčitosti v případě, kdy zjištění její existence a výše by vyžadovala složité skutkové dokazování, což by z hlediska hospodárnosti řízení nebylo účelné.

Uvedenou otázkou se autor zaobírá již na str. 20 (v širším pojetí se jí však zabývá v rozsahu str. 16 – 21) v rámci podkapitoly 3.1.1.5 „Pohledávky jisté a určité“ ve vztahu k vymezení, kdy lze určit pohledávku jako nejistou a neurčitou. Dále znovu představuje uvedený judikát NS v rámci podkapitoly 4.6 „§ 1987 odst. 2 občanského zákoníku – posun paradigmatu v otázce uplatnitelnosti procesní obrany?“ v souvislosti s tím, že předestřené vymezení má dle mínění autora ve svém důsledku v podstatě za následek, že protipohledávka uplatněná v rámci námitky započtení bude fakticky vyloučena k samostatnému řízení, což je nepřipustné dle soudobé judikatury. Je na místě podotknout, že judikát NS znovu nedůvodně uvádí doslovnou tedy přímou citací takřka přes celou stranu 87. K tomu samému se znovu vrací už potřetí, ač v krátké, tj. lehce přes stranu dlouhé, podkapitole 4.7 „Praktická zkušenost s námitkou započtení“, kdy uvádí, že se již setkal se zhodnocením pohledávky jako nejisté a neurčité soudem ve smyslu kritizovaného judikátu NS. Tato podkapitola však nepřináší nic nového až na určitý osobní prvek, který však bez dalšího nezasluhuje zvláštní podkapitolu. A konečně do čtveřice se autor vrací k této otázce v podkapitole 6 „Úvahy *de lege ferenda*“, kde znovu shrnuje tuto problematiku přes zhruba stranu, což završuje krátkou větou s návrhem, že by problematiku ustanovení, tj. § 1987 odst. 2 občanského zákoníku, zrušil.

Vůbec by nebylo na škodu, kdyby autor představil judikát NS v podkapitole pojednávající o charakteru pohledávky co do nejistoty a neurčitosti a poté v rámci podkapitoly týkající se procesněprávní úpravy odkázal na již uvedený judikát a zaobíral se již samotným důsledkem z toho vyplývajícím. Takto však dochází k nedůvodnému a zbytečnému opakování na čtyřech místech snižující odbornost práce.

V návaznosti na uvedené se autor i na jiných místech dopouští k nadbytečnému opakování v celých odstavcích, kdy buď shrnuje již uvedené či vysvětluje něčeho, co je dostatečně zřejmé (např. str. 8, 9, 34, 83, 85, 86).

Dále se autor dopouští odborných obsahových nesprávností, když nepřesně vymezuje překážku *rei iudicata* (str. 15), zaměňuje pojem právní osobnosti se svéprávností (str. 63) a podmínky řízení vymezuje nepřesně a nedostatečně, když mezi ně zahrnuje vady žaloby dle § 43 a § 79 občanského zákoníku (str. 73). K takovýmto nesprávnostem týkající se samotného vymezení základních institutů právního řádu by v rigorózní práci rozhodně nemělo docházet.

Na druhou stranu nutno uvést, že autor prokázal orientaci v právní úpravě institutu započtení v širších souvislostech, když dostatečným způsobem čerpal z judikatury NS a Ústavního soudu. Rovněž se adekvátně orientuje v zahraničních pramenech.

Vyžadovaný požadavek dle Vyhlášky a to konkrétně „schopnost samostatně vědecky pracovat v daném oboru“ a „schopnost předložit vlastní řešení“ je již sice problematičtější, nicméně stále lze práci považovat za splňující tyto požadavky, leč na samé spodní hranici.

Autor totiž vhodně čerpá z dostatečně rozličných zdrojů, srozumitelně představuje názory odborné veřejnosti, ovšem již méně a leckdy i nekonceptním způsobem představuje opoziční názory. Ohledně posledně jmenovaného mám na mysli především nekonceptní strukturu argumentace ohledně vymezení jisté a neurčité pohledávky v podkapitole 3.1.1.5. Byť autor na judikát NS odkazuje na str. 16 a 18 a paralelně již představuje opoziční názor z odborné literatury, čtenář se blíže o jeho obsahu dozvídá až na str. 20. Tato posloupnost se nejvíce jako vhodná, neboť narušuje pospolitost textu, když samotný text s vlastním náhledem autora, ač mám k němu i další výhrady, je vcelku zdařilý. Svě vlastní názory k dané problematice sice autor uvádí, ovšem bylo by vhodné, aby tak činil ve vyšší míře. Navíc některé tyto názory jsou, nutno říci, nedostatečně argumentovány, což také snižuje jejich úroveň.

K nedostatečné argumentaci autora lze uvést příklad hned z kraje práce. Autor předestírá otázku, že je-li jedna z pohledávek v rozdílné měně, existují názory o její nestejnorodosti způsobující nezpůsobilost k započtení. Tato otázka není v současné době uspokojivě vyřešena a v rámci odborné diskuze je zde poměrně velké množství relevantních a různorodých argumentů nutících k zamyšlení a to na obou stranách opozice. Autor však takto zajímavou otázku prezentoval a zhodnotil na polovině stránky, ač vytěžit se z ní dalo bezesporu mnohem více. Nejedná se pouze o délku obsahu, co je předmětem mé kritiky, nýbrž i o její obsahovou stránku. Následující názor autora: „byť se sice jedná již o neúčinnou úpravu, není dle mého názoru důvod postupovat jinak, neboť způsob tam uvedený byl z mého pohledu nejspravedlivější“ považuji za kusý a bez řádné argumentace, a tudíž nepřesvědčivý.

V průběhu práce je však autorova argumentace již přesvědčivější, ovšem stále vykazující jisté nedostatky.

Přes shora uvedené však z hlediska přínosu práce je vhodné upozornit na podkapitoly 3.2 „následky nedovoleného započtení“, 4.6 „§ 1987 odst. 2 občanského zákoníku – posun paradigmatu v otázce uplatnitelnosti procesní obrany?“ a v podstatě na celou kapitolu 4. „Námítka započtení pohledávky vznesená v řízení před soudem“, kdy tyto, byť s většími či menšími výhradami, splňují požadavky kladené na rigorózní práci, jelikož autor pracuje s adekvátními zdroji, poměrně přehledně je shrnuje a vyjadřuje se k nim.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA

Výtisk rigorózní práce, který byl oponentovi předložen k posouzení, je v kroužkové vazbě a neobsahuje technický nosič dat s celým obsahem práce. Ve svém základu splňuje požadavky stanovené v Čl. V. odst. 9 Vyhlášky kladené na obsah a vyhotovení práce (pouze podmínky pod písm. k) a l) nehodnoceny s ohledem na předložený výtisk).

Ovšem i ve formálním zpracování práce se vyskytují nedostatky.

Úvod je označen jako kapitola 1, ovšem Závěr již očíslován není, což je nekonzistentní.

Poměrně velké nedostatky lze na první pohled vidět především v citačním stylu, který je nekonceptní. Ač nejsou striktně stanoveny pravidla citace, přesto autor je povinen

dodržovat pravidla dle Vyhlášky a citační normy ISO 690, které stanoví fixní povinné položky, které v části bibliografických citací musí být obsaženy, a současně je stanoveno i jakým způsobem označit přímou a nepřímou citaci v textu.

Autor rezignuje na řádnou citaci internetového zdroje, kdy pouze uvede internetový odkaz, na němž lze zdroj dohledat, bez jakéhokoliv popisu, a při tom na jiném místě tento popis, byť nedostatečným způsobem, uvede.

Dále je podstatné, že nekoncepčním způsobem přistupuje k označení přímé citace, když ji prezentuje jako nepřímou citaci (tj. bez jakéhokoliv označení), podruhé ji vymezí uvozovkami a kurzívou a jindy ji označí kurzívou. Přímá citace se přitom označuje pouze uvozovkami. I kdyby autor označoval přímou citaci jiným způsobem než uvozovkami, nebyl by to takový nedostatek, jako když tak činí souvisle v podstatě pokaždé jinak. Text práce rovněž vyzní jinak, když např. takřka celá stránka je v podstatě *okopírovaná* (nutno dodat, že zřejmě jen na jednom dvou místech). Na první pohled by se však mohlo zdát, že se jedná o autentické sdělení autora o pojednávané otázce inspirované či čerpané uvedeným zdrojem. Navíc, jelikož přímá citace se v textu vyskytovala poměrně často (např. na str. 9, 10, 44, 49, 59, 74, 84, 87, 90), byť sice stále v mezích, tato skutečnost narušuje čtivost práce, neboť každá osoba má jiný styl psaní.

Dlouhé odstavce (někdy takřka přes celou stranu) a pravopisné chyby (časté nedodržování pravidel při psaní interpunkčních znamének, *neodskočení* samohlásek na kraji řádku na další řádek a poté nesprávnosti v textu v akceptovatelné míře) rovněž narušují čtivost a souvislost práce.

Ovšem, jak bylo v úvodu této části uvedeno, flagrantní požadavky na formální úpravu tato práce splňuje.

4. ZÁVĚR A DOPORUČENÍ

Přes nedostatky po obsahové a formální stránce tuto práci doporučuji k obhajobě, nicméně již předem avizuji, že autor bude muset při obhajobě předvést nadstandartní výkon, aby mohl být s prací úspěšný. V rámci obhajoby necht' se autor zaměřit na **analýzu otázky (ne)stejnorodosti pohledávek, je-li jedna z nich v rozdílné měně**, a prezentaci vlastního názoru založeného na uvedení, z jakých důvodů se přiklání k jakému názorovému proudu a příp. předestřít návrh na *de lege ferenda*.

Datum: 4. května 2020

JUDr. Miroslav Kalný, Ph.D.
oponent